

Ογδόντα χρόνια (1944-2024) από την Απελευθέρωση της Λαμίας από τη Γερμανική Κατοχή (18 Οκτωβρίου 1944, ημέρα Τετάρτη)

Επιμέλεια: Δημητρίου Θ. Νάτσιου, Φιλολόγου, Λαμία

Το ελληνικό Κράτος δεν έχει αναγνωρίσει την 18^η Οκτωβρίου 1944 ως ημέρα απελευθέρωσης της Λαμίας απ' τους Γερμανούς

«Λευτεριά, πανώρια κόρη,
κατεβαίνει από τα όρη
κι' ο λαός την αγκαλιάζει
και χορεύει και γιορτάζει»

Στίχοι και μουσική: Βασίλη Ρώτα: «Το τραγούδι του Ε.Α.Μ.», «Τραγούδια της Αντίστασης. Συλλογή και επιμέλεια: Μήτσου Δημητρίου. Πρόλογος: Κ. Βάρναλη, Αθήνα, 1946»

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Εφέτος συμπληρώνονται ογδόντα χρόνια (1944-2024) από την απελευθέρωση της Λαμίας απ' τη Γερμανική Κατοχή (18^η Οκτωβρίου 1944) και με την ευκαιρία της Επετείου αυτής, ετοιμάσαμε ένα φτωχό αφιέρωμα με σύντομη αναφορά στα γεγονότα εκείνα, όπως είναι το «χρονικό» της Απελευθέρωσης, οι σύντομοι διάρκειας μεταβολές, που σημειώθηκαν στην Τοπική Αυ-

τοδιοίκηση και τα πρόσωπα, που έχουν σχέση με τα γεγονότα εκείνα. Τα κείμενα διανθίζονται με φωτογραφικό υλικό, περισσότερο ως αποδεικτικό στοιχείο. Το μικρό τούτο αφιέρωμα καταχωρίζεται στις φιλόξενες σελίδες του αγαπητού «Λαμιακού Τύπου».

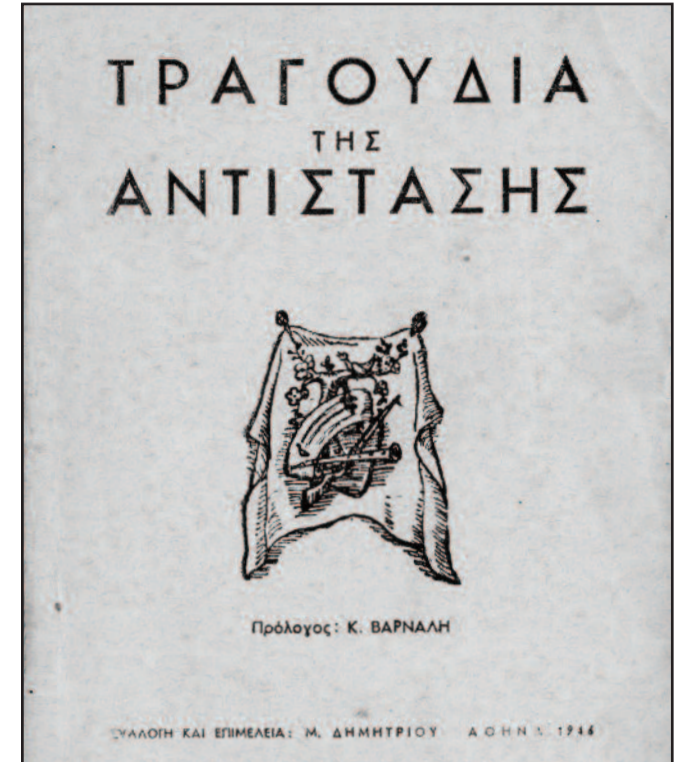
1. Το «Χρονικό» της Απελευθέρωσης της Λαμίας απ' τη Γερμανική Κατοχή (18 Οκτωβρίου 1944).

Τα Γερμανικά στρατεύματα Κατοχής αποχώρησαν από τη Λαμία στις 18 Οκτωβρίου 1944, αφού κατείχαν αυτή επί τρία και μισό συνεχή έτη, επιφέροντας τόσα δεινά τόσο σ' αυτή, όσο και στην ευρύτερη περιοχή της, αλλή και σ' ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο. (Μεταφέρουμε εδώ αποσπάσματα από το «Χρονικό» της Απελευθέρωσης της Λαμίας απ' το περιοδικό «Εθνική Αντίσταση»: Συλλογή 42^η, Σεπτέμβρης 1984, όπου έχει δημοσιεύσει αυτό ο Λαμιώτης αυτόπτης μάρτυρας Βασίλειος Κ. Κάϊλης (16 Αυγούστου 1924-24 Ιουνίου 2007) με τίτλο: «40 χρόνια από την Απελευθέρωση της Λαμίας».

«Η πολυπόθητη Λευτεριά, για την οποία τόσο χύθηκε αίμα πλησίαζε πια και στον τόπο μας. Μέσα στην πόλη επικρατεί ατμόσφαιρα αναμονής. Η απελευθέρωση πλησιάζει. Ο κόσμος βλέπει τις ατελείωτες καταπονημένες και κατάλευκες από τη σκόνη φάλαγγες των Γερμανών να περνούν και αγαλλιάζει. Τα κωνιά της Ε.Π.Ο.Ν. εντείνουν τα αισθήματα αναμονής με τα νέα για την απελευθέρωση των νότιων περιοχών της πατρίδας μας και της πρωτεύουσας. Μόλις σουρουπώνει αρχίζουν με το τραγούδι: «Της Λευτεριάς αγέρας φυσάει εμπρός- εμπρός» και τελειώνουν με το στίχο «Της Λευτεριάς καμπάνα χτυπάει να σηκωθούν, όλοι οι σκληθαωμένοι ν' αναστηθούν».

Τα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. συνεχίζοντας την καταδίωξη του εχθρού, χτυπώντας τις οπισθοφυλακές του, από τμήματα Ες-Ες κυρίως, αποφασισμένα να πουλήσουν ακριβά το τομάρι τους, είχαν μπει και καταλάβει την Ιτιά και την Άμφισσα και παρενοχλώντας συνεχώς τα γερμανικά στρατεύματα πλησίαζαν στη Λαμία, από διάφορες κατευθύνσεις.

Τα γερμανικά στρατεύματα στο μεταξύ που βρίσκονταν στη Λαμία προετοιμάζαν τη φυγή τους και μέσα στα άλλα μέτρα που θα έπαιρναν ήταν η καταστροφή μεγάλων ποσοτήτων πυρομαχικών, ιδιαίτερα οβίδων πυροβολικού, που είχαν αποθηκεύσει κυρίως στους παλιούς στρατώνες, στο ανατολικό μέρος της πόλης, όπως και μεγάλων ποσοτήτων τροφίμων. Τα σχέδιά τους, όμως, για τις ανατινάξεις που προετοιμάζαν έγιναν από ενωρίς γνωστά (το δίκτυο πληροφοριών των οργανώσεων του ΕΑΜ που αναφέρθηκε εξαπλωνόταν και μέσα στις γερμανικές υπηρεσίες). Η οργάνωση του Ε.Α.Μ. και του Ε.Λ.Α.Σ. της πόλης, με τη βοήθεια των Ιταλών αντιφασιστών και ενός Αυστριακού αντιφασίστα, γνώστες του δικτύου υπονόμου, το

Δ.Θ.Ν.

εξουδετέρωσαν και απότρεψαν έτσι την ανατίναξη των πυρομαχικών, που θα κατέστρεφε ασφαλώς ένα μεγάλο τμήμα την ανατολική πόλη. Και στο ζήτημα των τροφίμων η οργάνωση του Ε.Α.Μ. είχε πλήρη επιτυχία. Με την κινητοποίηση προς τις γερμανικές αρχές επιτροπών, από παράγοντες όλων των στρωμάτων του πληθυσμού και από εκπροσώπους του Ερυθρού Σταυρού, πέτυχε να μην καταστρέψουν οι Γερμανοί τις μεγάλες ποσότητες τροφίμων για τις ανάγκες του στρατού τους που είχαν αποθηκευμένες σε διάφορα μεγάλα κτίρια της πόλης. Δεκάδες χιλιάδες κονσέρβες κρέατος, δεκάδες τόνοι αφυδρωμένης πατάτας, ζάχαρης και άλλων τροφίμων περιήλθαν στην κατοχή των οργανώσεων και μοιράστηκαν στο λαό.

Στο μεταξύ τμήμα του Ε.Λ.Α.Σ. είχε ήδη προωθηθεί στο χωριό Μεγάλη Βρύση, που βρίσκεται ανατολικά της Λαμίας και σε μικρή απόσταση από αυτήν, στο δρόμο Λαμίας-Στυλίδας, με σκοπό να χτυπήσει και αποκόψει γερμανικό τμήμα που βρισκόταν έξω από

Βασίλης Κ. Κάϊλης (1924-2007)

Αρης Βελουχιώτης (Αθανάσιος Δημ. Κιλίας). Σκίτσο (Από το βιβλίο του Δημήτρη Μεγαλίδη: «Λεύκωμα του Αγώνα Ε.Α.Μ.-Ε.Λ.Α.Σ.: 1941-1945. Σχέδια-Λιθογραφίες-Ψυλλογραφίες». Αθήνα 1946, σελ. 6).

Ο Αρης Βελουχιώτης (Αθανάσιος Δημ. Κιλίας) γεννήθηκε στη Λαμία, το 1905, στις 27 Αυγούστου, ημέρα Σάββατο και απεβίωσε (αυτοκτόνησε) στη Μεσοούντα της Άρτας το 1945, στις 16 Ιουνίου, ημέρα Σάββατο. Επομένως, όταν πέθανε, ήταν 39 ετών, 9 μηνών και 4 ημερών. Ο θάνατός του υπολογίζεται με το ν.η. Ο πατέρας του, Δημήτρης, δικηγόρος, ήταν γιός του Αθανασίου Κιλίας μάλλον από το Γαλαξίδι και της Ευμορφίας Γεωργίου Ταλιαδούρου, από τη Στυλίδα, η μητέρα του Άρη, Αγλαΐα, ήταν θυγατέρα του συμβολαιογράφου της Λαμίας Χαραλάμπους Ζέρβα και της Αικατερίνης Κοψιδά. Αυτά για την Ιστορία.

Τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. έξω από τη Λαμία (Από το φωτογραφικό Αρχείο του Νικ. Τ. Δαβανέλλου)

Έπειτα απ'τη Δοξολογία στη Μητρόπολη της Λαμίας για την απελευθέρωση της πόλης. Από αριστερά προς τα δεξιά: 1. Στέλλα Ντέκου (δασκάλα): Υπεύθυνη του Ε.Α.Μ. (γυναικών) Λαμίας 2. Γεώργιος Σημίτης (καθηγητής Πανεπιστημίου): Γενικός Διοικητής Ρούμελης. 3. Τάκης Φίτσιος: Διοικητικός αντιπρόσωπος Φθιώτιδος-Δομοκού της Π.Ε.Ε.Α. 4. Άρνης Βελουχιώτης, πρωτοκαπετάνιος του Ε.Λ.Α.Σ. και 5. Γερμανός Δημάκος (ο Ανυπόμονος), πρώην αντάρτης της 3^{ης} Μεραρχίας του Ε.Λ.Α.Σ. Πελοποννήσου.

(Απ' το βιβλίο του Σπύρου Μελετιζή: «Με τους αντάρτες στα βουνά», Αθήνα, 1976, σελ. 254)

Άρνης Βελουχιώτης στη Λαμία. Μιλάει απ' τον εξώστη της οικίας (κατεδαφίσθηκε το 1977) του Αθανασίου Γ. Γραμματικά. Ήταν σύζυγος της Ευαγγελίας (Λιής), αδελφής του Άρη. (Απ' το βιβλίο του Σπύρου Μελετιζή)

Απελευθέρωση της Λαμίας («Πλατεία Ελευθερίας») (Απ' το βιβλίο του Σπύρου Μελετιζή, σελ. 257).

την πόλη προς την πλευρά της Στυλίδας. Οι Γερμανοί αντελήφθησαν το ελαστικό τμήμα και κίνησαν γρήγορα έναν λόχο Es-Es, από τις πιστές μονάδες της οπισθοφυλακής τους, με σκοπό να εγκλωβίσουν τους αντάρτες. Οι ελασίτες τούς αντιλήφθησαν και έδωσαν σκληρή μάχη μαζί τους με αποτέλεσμα να σκοτωθούν οι αντάρτες: **Θανάσης Γ. Ψωμάς**, από τη Λαμία, **Θωμάς Παπαδημητρίου**, από τη Στυλίδα, **Γιάννης Γιαννούτσος** από τη Στυλίδα και **Τζινάβας** από τη Λαμία. Οι Γερμανοί εσεσίτες επίσης συνέλαβαν κοντά στον τόπο της μάχης ακόμα τέσσερις επονίτες, τους **Ηλία Δεβεσιάδη**, **Δημ. Εμμ. Βάρσο**, **Γιώργο Μανωλόπουλο** και **Γιάννη Κ. Πανούτσο**, και οι τέσσερις από τη Λαμία και έναν πέμπτο τον **Κ. Γ. Γαϊτάνη**, κοντά στους Μύλους του Στεργιόπουλου και τους εκτέλεσαν. Έτσι, ως την τελευταία μέρα κι ενώ η Λευτεριά άρχισε να γλυκοχαράζει, η πόλη της Λαμίας έδινε ακόμα θύματα στο Μολόχ του φασισμού.

Το ίδιο βράδυ, όταν το αίμα των τελευταίων θυμάτων τους άχνιζε ακόμα, οι Γερμανοί έφευγαν εσπευσμένα από τη Λαμία. Το τελευταίο τμήμα τους εγκατέλειπε την πόλη τις πρώτες πρωινές ώρες της 18^{ης} Οκτώβρη. Από την τελευταία φάλαγγά τους έφταναν ως εμάς τα κλάματα και οι φωνές «μάμα-μιά-μάμα μιά» ενός Ιταλού στρατιώτη που έσερναν οι Γερμανοί μαζί τους και τον χτυπούσαν να κάνει πιο γρήγορα. Το πρωί της 18 του Οκτώβρη 1944 βρήκε την πόλη ελεύθερη. Τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. και του Ε.Λ.Α.Ν., του στολίσκου Μαλιακού, είχαν ήδη μπει στη Λαμία και ο κόσμος είχε ξεχυθεί στους δρόμους για να υποδεχθεί τους σταυραϊτούς της Λευτεριάς και ακούγονταν παντού ζητωκραυγές, αντάρτικα τραγούδια, γέλια και χαρές, ενώ οι καμπάνες των εκκλησιών ηκούσαν χαρμόσυνα. Ποτέ ως τότε η πόλη της Λαμίας δεν είχε δει τέτοιες χαρούμενες εκδηλώσεις, γεμάτες πατριωτικό ενθουσιασμό. Στο μεταξύ όλα τα καταστήματα των δημόσιων υπηρεσιών είχαν καταληφθεί από τον ένοπλο λαό. Είχαν εγκατασταθεί οι νέες λαϊκές αρχές και στην πόλη επικρατούσε πλήρης τάξη. Τη γενική χαρά και τις ενθουσιώδεις εκδηλώσεις του λαού, που γιόρταζε τη Λευτεριά του, τη σκίαζε ο χαμός των παλικαριών του Ε.Λ.Α.Σ., πάνω που χάραζε η Λευτεριά στην πολυπαθή πόλη. Τη μέρα εκείνη έγινε η κηδεία των τεσσάρων, από τα πέντε παλικάρια που είχαν σκοτωθεί από τους Γερμανούς μέσα σε γενικό πένθος. Ο Θανάσης Ψωμάς κηδεύτηκε την άλλη μέρα στη Μητρόπολη της πόλης, επειδή η μητέρα του απουσίαζε και οι δικοί του δεν ήθελαν να κηδεύσουν το παιδί της χωρίς να το φιλήσει για τελευταία φορά. Η μάνα αυτή αργότερα έχασε ακόμα δύο παιδιά στον αγώνα για την ανεξαρτησία και τη δημοκρατία: Το Στέργιο, που σκοτώθηκε στις 6 Αυγούστου 1946 στην Ανατολική Φθιώτιδα και της πήγαν πεσκέσι το κεφάλι του οι χωροφύλακες την άλλη μέρα, και την Πόπη, αντάρτισσα στο Δ.Σ.Ε. που έπεσε το φθινόπωρο του 1947 σε μια τοποθεσία πάνω από την Αμφικλήεια (Δαδί).

Στις 19 του Οκτώβρη στην πόλη μήκων τμήματα του 42 και 36 συνταγμάτων της XIII Μεραρχίας του Ε.Λ.Α.Σ. Τα τμήματα των ανταρτών παρήλασαν στους δρόμους της πόλης από τη «Λεωνίδου» - «Καποδιστρίου» - «Ρήγα Φεραίου» προς την πλατεία «Ελευθερίας», στο κέντρο της πόλης. Οι κάτοικοι της πρωτεύουσας της ανταρτομάνας Ρούμελης υποδέχθηκαν με ανυπόκριτο ενθουσιασμό και θυελλώδεις εκδηλώσεις χαράς τους μαχητές της Λευτεριάς. Η πόλη είχε πάρει πανηγυρική όψη. Τα σπίτια κι οι δρόμοι σημαιοστόλιστα με ελληνικές και συμμαχικές σημαίες κι ολόκληρη η πόλη στο πόδι για να καμαρώσει τα παιδιά του λαϊκού στρατού, την ελπίδα για ένα ευτυχημένο ελεύθερο μέλλον. Πολλοί είχαν αρπάξει στους ώμους και περιέφεραν στους δρόμους με ζητωκραυγές τους αντάρτες, αρκετοί από τους οποίους ήταν Λαμιώτες, ενώ από τα μπαλκόνια ο κόσμος τους έρανε με δουλούδια. Αγκαλιές, φιλήματα και δάκρυα, χαρά για γνωστούς και άγνωστους μαχητές του στρατού της Λευτεριάς. Ο ελεύθερος πια λαός γιόρταζε με πλήρη ελευθερία το λιτρωμό του από το άγχος της πείνας και του θανάτου. Οι εκδηλώσεις για τον ερχομό της Λευτεριάς, τραβήξαν ως το πρωί της άλλης μέρας.

Στις 20 του Οκτώβρη στην πόλη μήκη έφιππος, με τους μαυροσκούφηδες και άλλους της συνοδείας του, ο Άρνης Βελουχιώτης. Η εμφάνισή του πρωτοκαπετάνιου του Ε.Λ.Α.Σ. στη γενέτειρά του έδωσε αφορμή για νέες εκδηλώσεις, για αποκορύφωμα των εορταστικών εκδηλώσεων του λαού της πόλης. Δίπλα στον αρχηγό ο Τάκης Φίτσιος, παλαίμαχος αγωνιστής του λαού, φίλος και συνεργάτης από παλιά του Άρη, αντιπρόσωπος της Π.Ε.Ε.Α. για τη Φθιωτιδοφωκίδα, ο ηγούμενος Ανυπόμονος, που τον ακολούθησε σε όλες τις εκστρατείες του στην Ήπειρο, στην Πελοπόννησο και αλλού. Από το ένα ως στο άλλο άκρο της Λαμίας τμήματα των Συνταγμάτων της XIII Μεραρχίας του Ε.Λ.Α.Σ. παρατεταγμένα χαιρετούσαν τον καπετάνιο του ΓΣ του Ε.Λ.Α.Σ., που λίγες μέρες πριν, στις 14 Οκτώβρη είχε επιστρέψει από την Πελοπόννησο, όπου επικεφαλής της III Μεραρχίας του Ε.Λ.Α.Σ. ξεδόντιασε τα προδοτικά τάγματα ασφα-

Τάκης Φίτσιος (Υπάτη, 1903-Χαλκίδα, 1949). Εκτελέστηκε έπειτα από απόφαση του Στρατοδικείου Σκίτσου. (Απ' το «Λεύκωμα» του Δημήτρη Μεγαλίδου) σελ. 15.

Ο Γερμανός (και κατά κόσμον Γεώργιος Δημάκος («ο Ανυπόμονος») ως αντάρτης της 3^{ης} Μεραρχίας του Ε.Λ.Α.Σ. Πελοποννήσου. (Απ' το βιβλίο του Σπύρου Μελετιζή: «Με τους αντάρτες στα βουνά», Αθήνα, 1976, σελ. 97.

ηλίας και απάλληξε το Μοριά από το άγος. Στην πόλη γίνεται χαλασμός από τις κωδωνοκρουσίες και τις ζητωκραυγές. Οι χιλιάδες των Λαμιωτών τον επευφημούν και βροχή τα δουλούδια τον ράινουν και στεφάνια από μυρτιά και δάφνη στολίζουν τον Άρη και τη συνοδεία του, ενώ πυροβολισμοί σχίζουν τον αέρα. Η γενέτειρα υποδεχόταν με όλες τις τιμές το εκλεκτό παιδί της, που δυόμισι χρόνια περιέφερε σε κάμπους και βουνά τις δοξασμένες-νικηφόρες σημαίες του ΕΛΑΣ.

Δuo μέρες αργότερα ο Άρνης μίλησε στην κατάνεστη πλατεία Ελευθερίας στο λαό της Λαμίας και των περιχώρων. Ο Άρνης μίλησε αμέσως μετά τον Τ. Φίτσιο. Έκανε μια αναδρομή στην ιστορία της Ελλάδας από την αρχαιότητα ως τότε, μίλησε για τις προσπάθειες της ξένης και ντόπιας αντίδρασης να κρατήσει το λαό στην αμάθεια και την καθυστέρηση, γιατί έτσι τους συνέφερε... Μίλησε για την επανάσταση του 1821, για το πώς επιβλήθηκε η μοναρχία στην Ελλάδα, για το αθλητικό έπος και την προδοσία του. Αναφέρθηκε μετά στη δημιουργία και στο ρόλο που έπαιξαν σ' αυτό μια χούφτα ανθρώπων βασανισμένων, φυλακισμένων, εξορισμένων και πάντα κατατρεγμένων που φλέγονταν όμως από ηρωισμό και ανδρεία, που είχαν μέσα τους ζεστή ελληνική καρδιά και στις φλέβες τους έτρεχε πραγματικό ελληνικό αίμα. Αυτοί δώσανε κουράγιο στους Έλληνες. Αυτοί δημιούργησαν τη νέα Φιλική Εταιρεία: το Ε.Α.Μ., τον εθνικό στρατό Ε.Λ.Α.Σ.»

(Υπάρχει μικρό βιβλίο, όπου βρίσκεται ολόκληρος ο λόγος του Άρη, ο οποίος λόγος έχει αναδημοσιευτεί και σε άλλα έντυπα.)

2. Ιωσήφ Μπλέχιγκερ (Ηλίας Κόκκινος)

Στη διάρκεια της Κατοχής και μετά την Απελευθέρωση και στα τελευταία χρόνια, βρέθηκε και έζησε στη Λαμία, ασκώντας την Αγιογραφία και δημιουργώντας οικογένεια ο Ιωσήφ Μπλέχιγκερ (1911-;). Σύζυγος του ήταν η **Αγγελική Καρακώστα** και γιοί του ο Νικόλαος. Ο Ιωσήφ Μπλέχιγκερ στις 12 Ιουνίου 1945 βαπτίσθηκε στον Ι. Ναό του Αγίου Δημητρίου και ονομάστηκε Ηλίας Κόκκινος. Ήταν Αυστριακός στην καταγωγή, μα Έλληνας στην ψυχή. Ο Ηλίας Κόκκινος στη διάρκεια της Κατοχής είχε συνδεθεί με τους ανθρώπους της Αντίστασης και βοήθησε υλικά και ηθικά τους συνανθρώπους του.

Ουσιαστική, καθοριστική και σωτήρια ήταν η προσφορά του, όταν την παραμονή της Απελευθέρωσης της Λαμίας έκοψε τα πυροδοτικά καλώδια και έσωσε την πόλη από την ανατίναξη και

Αντάρτες του Ε.Λ.Α.Σ. (1944), «Πλατεία Ελευθερίας», Λαμία. (Από το φωτογραφικό αρχείο του Νικ. Τ. Δαθανέλλου)

βέβαια καταστροφή, όπως είχαν σχεδιάσει φεύγοντας οι Γερμανοί. Τα δήλωσε ο ίδιος στη δημοσιογράφο Μαριλένα Πολιτοπούλου (Εφημ. «Η Αυγή», Κυριακή 24 Οκτωβρίου 1976). Ο Δήμος Λαμιέων επί δημαρχίας Αντώνη Φίλη, το 1979, τον τίμησε για τη γενναία εκείνη πράξη του, απονέμοντας το Αργυρούρι Μετάλλιο της πόλεως και προσφέροντας μικρή υλική βοήθεια κατ'έτος. Ο Ηλίας Κόκκινος θεωρείται σωτήρας της Λαμίας. Λέγεται ότι και ο Ιταλός Ντεσιμόνε βοήθησε να μην καταστραφεί η πόλη. Δε βρέθηκε τίποτα σε γραπτό.

Ιωσήφ Μπλήιγκερ (Ηλίας Κόκκινος)

3. Οι εφημερίδες «Λαμιακός Τύπος» και «Ρούμελη»

Δύο ιστορικές και μακρόβιες εφημερίδες της Λαμίας, ήτοι ο «Λαμιακός Τύπος», που ιδρύθηκε το 1935 και συνεχίζει την έκδοσή του, γνωρίζοντας μικρή διακοπή στην περίοδο της Κατοχής, και η εφημερίδα «Ρούμελη», που ιδρύθηκε στα 1923 και έβγαине ως το 1977, αφού σημείωσε πέντε διακοπές και γνώρισε ισάριθμες εκδοτικές περιόδους (αρχικά ονομαζόταν «Λοκρίς»). Αυτές οι εφημερίδες, συνδέονται άμεσα με την απελευθέρωση της Λαμίας, αφού οι εφημερίδες καταγράφουν την αμεσότητα.

Όθωνα από την Ελλάδα. Τότε (1862), η Επαναστατική Επιτροπή εξεδίωξε τις αυτοδιοικητικές και τις πολιτικές αρχές και ανέλαβε τη διοίκηση της πόλης, η οποία διοίκηση ήταν σύντομη). Ο Ε.Λ.Α.Σ., λοιπόν με την επίσημη είσοδό του στην πόλη, εγκατέστησε άλλες αυτοδιοικητικές αρχές και πολιτικές οργανώσεις, δηλαδή, ένα σύστημα Αυτοδιοίκησης, το οποίο υπήρξε βραχύβιο. Όπως αναφέρει σύγχρονος ερευνητής: «Γύρω από τις διοικητικές επιτροπές της Π.Ε.Ε.Α. («Πολιτικής Επιτροπής Εθνικής Απελευθέρωσης») εγκαθίστανται όλοι οι κρατικοί θεσμοί της Ένοπλης Αντίστασης-ο «εθνικός στρατός» Ε.Λ.Α.Σ. αντί του προπολεμικού στρατού, η Εθνική Πολιτοφυλακή αντί της χωροφυλακής, η Ε.Τ.Α. ως οικονομικός μηχανισμός και δικαστήρια, όπου χρειάζονταν». (Γιάννης Σκαλιδάκης: «Η συμφωνία της Βάρκιζας» σελ. 18). Ακόμη, πρέπει να αναφερθεί ότι «το σύστημα της Αυτοδιοίκησης και της Λαϊκής Δικαιοσύνης δεν εφαρμόστηκε μόνο στις περιοχές του Ε.Λ.Α.Σ. Με την απόφαση αριθμ. 6 του «Κοινού Γενικού Στρατηγείου των Εθνικών Ομάδων Ανταρτών» στις 18 Αυγούστου του 1943, μπήκε σε ισχύ μια διαταγή από 15 άρθρα, η οποία εθεσπίζει τους κανόνες για τη λειτουργία των θεσμών της Λαϊκής Αυτοδιοίκησης και της Λαϊκής Δικαιοσύνης. «Η αυτοδιοίκηση αναπτύχθηκε συγκροτώντας όχι μόνο κοινοτικά, αλλά και δημοτικά και επαρχιακά συμβούλια με αποφασιστικές αρμοδιότητες για τις υποθέσεις της περιοχής τους. Η λαϊκή δικαιοσύνη ενισχύθηκε με τη δημιουργία αναθεωρητικών δικαστηρίων και ακυρωτικών στις έδρες των νομών. Ακόμη, η Π.Ε.Ε.Α. διόρισε, για την καθοδήγηση και τη σύνδεσή της με την αυτοδιοίκηση διοικητικούς αντιπροσώπους για κάθε επαρχία, χρησιμοποιώντας κυρίως τους εθνοσυμβούλους, δηλαδή, τους αντιπροσώπους του Εθνικού Συμβουλίου, που είχαν συγκεληθεί το Μάιο του 1944 στους Κορυσιάδες Ευρυτανίας.» (Βασίλης Μπούρας, σελ. 55-56)

Με απόφαση της Π.Ε.Ε.Α., διοικητικός αντιπρόσωπος των επαρχιών Φθιώτιδος και Δομοκού, διορίστηκε ο Τάκης Φίτσιος (1903-1949). Με την απελευθέρωση της Λαμίας εισήλθε στην πόλη με τον Ε.Λ.Α.Σ. και ως αρμόδιος πρότεινε να εκλεγεί δήμαρχος και δημαρχιακή επιτροπή δια βοής στην πλητεία «Ελευθερίας» (29 Οκτωβρίου 1944). Κατάγον από την Υπάτη, φοιτούσε στη Νομική Σχολή, αλλά άφησε τις σπουδές του και αφοσιώθηκε στο Κ.Κ.Ε., με πλούσια κομματική δράση. Στο Εθνικό Συμβούλιο στις Κορυσιάδες Ευρυτανίας (14-27 Μαΐου 1944) είχε εκπροσωπήσει τη Φθιώτιδα. Στη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου καταδικάστηκε σε θάνατο από το Έκτακτο Στρατοδικείο και εκτελέστηκε στη Χαλκίδα (1949). Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι ο Γεώργιος Σιάντος ως Γραμματέας (Υπουργός Εσωτερικών) της Π.Ε.Ε.Α. υπέδειξε στις διοικητικές Επιτροπές της Π.Ε.Ε.Α. να εκλεγονται προσωρινά κοινοτικά συμβούλια δια βοής για χωριά μέχρι 500 εκλογέων, ενώ για μεγαλύτερα χωριά και πόλεις, να διορίζονται προσωρινά Κοινοτικά και Δημοτικά Συμβούλια. Ο Τάκης Φίτσιος ως διοικητικός αντιπρόσωπος Φθιώτιδος-Δομοκού και για τον Δήμο Λαμιέων πρότεινε τη δια βοής εκλογή Δημοτικού Συμβουλίου. Τότε, εξελέγη ο Νικόλαος Δημ. Βέλλιος. Έως τότε, Δήμαρχος ήταν ο Νικόλαος Χαραλάμπους Κοκκαλάκης (1872-1950), ο οποίος είχε διορισθεί με την υπ'αριθμ. 49.315/1944 απόφαση του υπουργείου των Εσωτερικών, 24 Σεπτεμβρίου 1944. (Περισσότερα για τον δήμαρχο Νικόλαο Χαρ. Κοκκαλάκη πιο κάτω). Τότε απομακρύνθηκε και ο Νομάρχης Φθιωτοφωκίδος, του οποίου το όνομα δεν μπόρεσα να μάθω.

5. Η δημαρχία του Νικόλαου Δημ. Βέλλιου

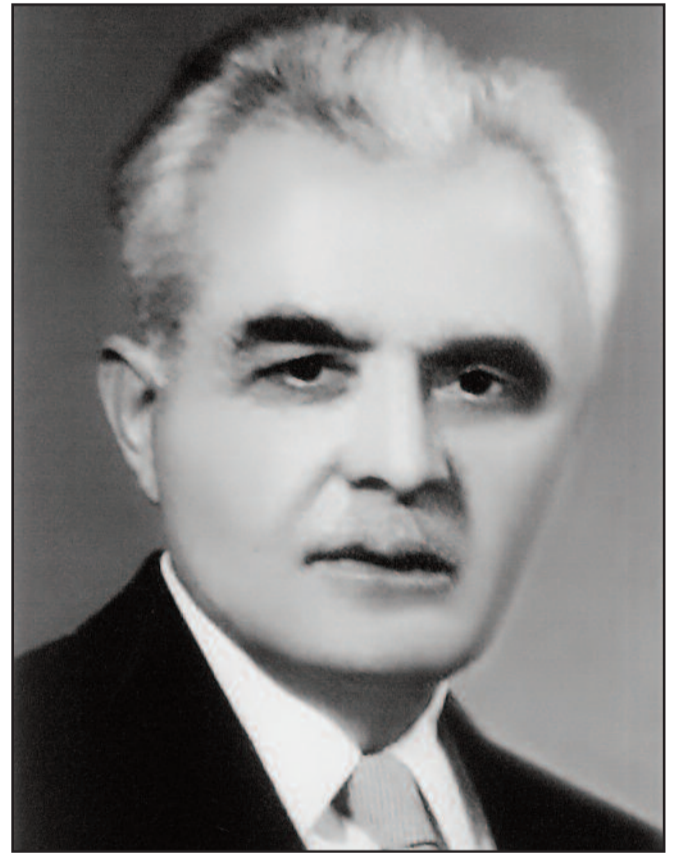
Ο Νικόλαος Δημ. Βέλλιος (1900-1987), ο οποίος, τόσο αυτός, όσο και τα μέλη της Δημαρχιακής Επιτροπής: Ιωάννης Στέφος, Κων. Παπαχρήστου, Νικ. Γρηγορόπουλος (σε άλλα «Πρακτικά» ως βαφτιστικό όνομα αναγράφεται το «Αθανάσιος»), Δημ. Νάκος, Ηλ. Κατσόγιαννος και Κωνσταντίνος Γελαδάς, «εξελέγησαν δια βοής υπό των κατοίκων τα πόλη Λαμίας κατά την συνεδρίαση της 29 Οκτωβρίου 1944 στην πλητεία «Ελευθερίας», πρόταξή του Διοικητικού Αντιπροσώπου Φθιώτιδος-Δομοκού, Τάκη Φίτσιου», άσκησαν διοικητικά καθήκοντα στον Δήμο Λαμιέων από τις 19 Νοεμβρίου 1944, ημέρα Κυριακή, έως τις 27 Ιανουαρίου 1945. Συνεδρίασαν τέσσερις φορές το 1944 και εννέα το 1945 (σύμφωνα με τα σωζόμενα χειρόγραφα «Πρακτικών» του Δήμου Λαμιέων, που φυλάσσονται στα «Γενικά Αρχεία του Κράτους-Αρχεία Νομού Φθιώτιδος»). Θέματα που συζητήσαν ήταν: Η στέγασση των πυροπαθών, τα συσσίτια των απόρων, η υγεία των κατοίκων της πόλης, τα οικονομικά του Δήμου, τα συνοικιακά συμβούλια και η καθαριότητα της πόλης.

Ο Νικόλαος Δημ. Βέλλιος γεννήθηκε το 1900 στα Καστέλλια Φωκίδος. Ήταν πρωτότοκος γιος εμπόρου της περιοχής, ακολούθησε τις εγκύκλιες σπουδές στο δημοτικό του χωριού, όσο και στη συνέχεια σε Αμφίκλεια και Άμφισσα. Σπούδασε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, ειδικεύτηκε στην Ακτινολογία και ίδρυσε στη Λαμία το πρώτο Ακτινολογικό Εργαστήριο. Διετέλεσε Διευθυντής του Ακτινολογικού Εργαστηρίου Λαμίας και κατά διαστήματα του Σανατορίου. Ενυμφεύθη την Ελισάβετ Φιλίππου από τις Σέρρες και απέκτησε δύο τέκνα, τη Γαρυφαλλιά και τον Δημήτριο. Από τις 29 Οκτωβρίου 1944 έως τις 27 Ιανουαρίου 1945 ήταν Δήμαρχος Λαμιέων, όπως είδαμε πιο πάνω. Απεβίωσε την Πρωτομαγιά του 1987 και ετάφη στο χωριό Καστέλλια Φωκίδος.

Στη διάρκεια της δημαρχίας του έγιναν τα «Δεκεμβριανά» και ακολούθησε η Συμφωνία της Βάρκιζας (12 Φεβρουαρίου 1945), η οποία Συμφωνία, ανάμεσα στα άλλα, προέβλεπε και την εγκατάσταση «Διοικητικών, Δικαστικών και Στρατιωτικών αρχών

Νικόλαος Χαρ. Κοκκαλάκης (1872-1950). Ο Δήμαρχος Λαμιέων την ημέρα της Απελευθέρωσης. (Από το οικογενειακό Αρχείο του Δημητρίου Κ. Κοκκαλάκη)

Νικόλαος Δημ. Βέλλιος (1900-1987). Ο δια βοής εκλεγείς δήμαρχος Λαμιέων στις 29 Οκτωβρίου 1944 στην πλητεία «Ελευθερίας». Πατέρας ακτινολόγος. (Από το οικογενειακό Αρχείο του Δημητρίου Νικ. Βέλλιου)

Σταύρος Χαραλαμπόπουλος (-1951) Μετακατοχικός δήμαρχος Λαμιέων. Ονόμασε τον Ευαγγελιστήν Λουκά «προστάτην της πόλεως» (Από το φωτογραφικό Αρχείο του Νικ. Τ. Δαβανέλλου)

Ευάγγελος Μυρεσιώτης (1899-1976). Από το χωριό Αμούρι της Φθιώτιδος. Μετακατοχικός δήμαρχος Λαμιέων. Πατέρας παθολόγος. (Από το φωτογραφικό Αρχείο του Νικ. Τ. Δαβανέλλου)

Ο, τότε, «Λαμιακός Τύπος», αμφισβήτησε τη συμβολή του Ε.Λ.Α.Σ. στην απελευθέρωση της Λαμίας με εκτενές ρεπορτάζ στο υπ'αριθμ. 53 φύλλο της 1ης Νοεμβρίου 1945. Τα θεωρεί όλα ψεύδη, όσα αναφέρει η «Ρούμελη» στο υπ'αριθμ. 251 φύλλο της 18 Οκτωβρίου 1945, η οποία γράφει για τη συμβολή του Ε.Λ.Α.Σ. στην απελευθέρωση της χώρας και της Λαμίας: «Η Λαμία ευρέθη μόνη της ελεύθερη στις 19 Οκτωβρίου το πρωί», γράφει ο «Λ.Τ.», και παρομοιάζει τον αντάρτη Σωτήρη Μπεγνή με τράγο που κυνηγεί κατσικά, όταν εκείνος παρήλαυε στους δρόμους της πόλης. Γράφει και άλλα ο «Λ.Τ.». Τόσο, ο «Λ.Τ.», όσο και η «Ρούμελη» βρίσκονταν σε αντίπαλα «στρατόπεδα». Στρατόπεδα, που έβλαψαν τη χώρα μας ανεπανόληπτα.

4. Νέες αυτοδιοικητικές και πολιτικές αρχές στην ελεύθερη Λαμία

Με την είσοδο της 13ης Μερραρχίας του Ε.Λ.Α.Σ. στη Λαμία, καταλύθηκε στην πόλη το κράτος της «Ελληνικής Πολιτείας», όπως ονομαζόταν, τότε, η Ελλάδα. Δηλαδή, καταλύθηκε η κεντρική εξουσία της χώρας και εγκαταστάθηκε το «Εαμικό κράτος». (Για την ιστορία αναφέρεται εδώ ότι το ελληνικό κράτος, δηλ. η κεντρική Εξουσία, καταλύεται στη Λαμία για δεύτερη φορά. Είχε καταλυθεί και στις 12 Οκτωβρίου 1862 με την έξωση του

καθ'άπασαν την χώραν». Έτσι, το βραχύβιο «Εαμικό Κράτος» καταλύεται. Τότε, οι υπεύθυνοι του Ε.Α.Μ. παρέδωσαν την εξουσία «στις μονάδες της Εθνοφυλακής, που προωθούνταν με τη συνοδεία βρετανικών στρατευμάτων και στις νέες Αρχές, που ακολουθούσαν τις στρατιωτικές δυνάμεις». Στη Λαμία έφθασε η Πολιτοφυλακή και τέθηκε υπό τις διαταγές της βρετανικής διοίκησης στα τέλη Φεβρουαρίου (1945). Ο διοικητικός αντιπρόσωπος Φθιώτιδος-Δομοκού Νίκος Φίτσιος, ο δια βοής εκλεγείς δήμαρχος Νικόλαος Δημ. Βέλλιου και τα λοιπά μέλη της Δημοκρατικής Επιτροπής, απομακρύνθηκαν.

Στον Δήμο Λαμιέων επανήλθε ο προηγούμενος διορισμένος δήμαρχος Νικόλαος Χαρ. Κοκκαλάκης, ενώ ως νομάρχης εγκαταστάθηκε ο Θεόδωρος Μανωλόπουλος, μάλιστα από την Ομβριακή-Δομοκού, ο οποίος και έπαυσε τα επαρχιακά συμβούλια του Ε.Α.Μ.

6. Η δημαρχία του Νικολάου Χαραλάμπους Κοκκαλάκη

Ο διορισμένος δήμαρχος Λαμιέων Ιωάννης Ευθυμίου Κοντομήτρος, δικηγόρος και εκδότης της αξιολογής προπολεμικής εφημερίδας «Το Θάρρος» δολοφονήθηκε από αντιστασιακούς οργανώσεις την 1^η Σεπτεμβρίου 1944 και τον διαδέχθηκε ο δημοτικός σύμβουλος Κλεομένης Θεοδοσόπουλος, αλλά για σύντομο χρονικό διάστημα (2-23 Σεπτεμβρίου 1944), αφού με την υπ' αριθμ. 49.315/1944 απόφαση του Υπουργείου των Εσωτερικών της Κυβερνήσεως Ιωάννη Ράλλη, ως δήμαρχος Λαμιέων διορίστηκε ο Νικόλαος Χαρ. Κοκκαλάκης (1872-1950), δικηγόρος, και ως δημοτικός σύμβουλοι διορίστηκαν οι: Κλεομένης Θεοδοσόπουλος, Κ. Ζαφείρης, Νικ. Νικολλάου, Θερμιστοκλής Παπαευθυμίου και Δημ. Λαμπρόπουλος. Ήταν δήμαρχος από 23 Σεπτεμβρίου έως 2 Νοεμβρίου 1944. Επομένως την ημέρα της Απελευθέρωσης της Λαμίας από τους Γερμανούς (18 Οκτωβρίου 1944) δήμαρχος ήταν ο Νικόλαος Χαρ. Κοκκαλάκης. Ο ίδιος αντικαταστάθηκε από τον δια βοής εκλεγέντα δήμαρχο Λαμιέων την 29^η Οκτωβρίου 1944, Νικόλαο Δημ. Βέλλιου. Ο Νικόλαος Χαρ. Κοκκαλάκης, όμως επανήρθε στη θέση του δημάρχου με την υπ' αριθμ. 100 της 2^{ης} Μαρτίου 1945 απόφαση του νομάρχου Φθιωτιδοφωκίδος Θεόδωρου Μανωλόπουλου και παρέμεινε ως δήμαρχος έως την 2^η Σεπτεμβρίου 1945. Ακολουθήσαν και άλλοι, αλλά μακροβιότεροι όλων υπήρξαν: ο Σταύρος Χαραλάμπους και ο Ευάγγελος Μυρεσιώτης. Από το 1936 ως το 1951 οι δήμαρχοι ήταν διορισμένοι.

Ο Νικόλαος Χαρ. Κοκκαλάκης γεννήθηκε το έτος 1872 στη Στρώμη Παρνασσίδος. Αποφοίτησε από το Γυμνάσιο Αμφίσσης και σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διετέλεσε δήμαρχος Λαμιέων, όπως είδαμε πιο πάνω, επί δυο περιόδους. Πρώτη περίοδος: 24 Σεπτεμβρίου-2 Νοεμβρίου 1944 και δεύτερη περίοδος: 2 Μαρτίου-2 Σεπτεμβρίου 1945. Απεβίωσε στη Λαμία το έτος 1950.

Η 18η Οκτωβρίου ως Τοπική Εορτή

Η 18^η Οκτωβρίου, ημέρα της εορτής του Οσίου και Ευαγγελιστού Λουκά, ως το 1944, δεν είχε καμία επισιμότητα για την πόλη της Λαμίας. Έπαυσε να είναι μια συνήθης ημέρα από την πιο πάνω ημερομηνία και τούτο επειδή την ημέρα εκείνη απελευθέρθηκε η Λαμία από τη Γερμανική Κατοχή και το γεγονός εκείνο συνδέθηκε άμεσα με την, έως τότε, απλή εορτή του Αγίου Λουκά.

Με τη συμπλήρωση ενός έτους από την Απελευθέρωση και ενώ δήμαρχος Λαμιέων ήταν ο Αποστόλος Πασιάκος, δεν έγινε ουδεμία μνεία του γεγονότος, σε επίπεδο Δήμου, μόνο, ο, τότε τοπικός Τύπος («Λαμιακός Τύπος» και «Ρούμελη») αναφέρθηκε στο γεγονός, όπως είδαμε σε άλλο σημείο του φτωχού τούτου Αφιέρωματος.

Το επόμενο έτος (1946) και ενώ δήμαρχος Λαμιέων ήταν ο Σταύρος Χαραλάμπους (-1951), το τότε Δημοτικό Συμβούλιο επιλήφθηκε του θέματος. Στα σωζόμενα χειρόγραφα «Πρακτικά» του Δήμου Λαμιέων, που φυλάσσονται στα «Γενικά Αρχεία του Κράτους-Αρχεία Νομού Φθιώτιδας», έχουν καταχωρηθεί τα εξής: «Συνεδρίασις 21^η - 13^η Οκτωβρίου 1946, ημέρα Κυριακή, Πράξις 27^η : Ο κ. Δήμαρχος εισπηγείται επί του εορτασμού της ημέρας της απελευθέρωσης της πόλεως και το Δημοτικό Συμβούλιον ομόφωνα ανακηρύσσει τον Ευαγγελιστήν Λουκάν ως προστάτην της πόλεως, την δε ημέραν της εορτής τούτου τοπικήν εορτήν επί τη απελευθέρωσει της πόλεως από τους κατακτητές, εγκρίνον (το Δ.Σ.) δρχ. 300.000 δια την επί αποδόσει λογαριασμού καταβολήν των εξόδων της εορτής ταύτης ως εν ταυταρίθμω αποφάσει εκτίθεται. Ο δήμαρχος Σταύρος Χαραλάμπους. Τα μέλη: Δημήτριος Λατσός, Ισιδώρος Ανδρώνος, Γ. Κατσιώτης, Δημ. Κουτσοπέλλος, Γ. Μαχαιράς, Α. Στάμος, Α. Θεοδοσίου, Ευστ. Γκλέτσος, Ευάγγελος Μυρεσιώτης, Ε. Καυλάνης, Α. Παπός και Π. Χρηστίδης». Τότε εξεδόθη και «Πρόγραμμα Τελετής επί τη Απελευθέρωσει της πόλεως» (καταχωρίζεται αυτούσιο). Το ίδιο κείμενο έχει καταχωρηθεί στην εφημερίδα «Λαμιακός Τύπος» και ακόμα στην ίδια εφημερίδα αναγράφεται η είδηση: «Σήμερα εορτή του Ευαγγελιστού Οσίου Λουκά, επέτειον της απελευθέρωσης αυτής, αργούν τα γραφεία και τα καταστήματα θα μείνουν κλειστά. Δοξολογία (θα τελεσθή) εις τον Ι. Ναόν του Οσίου Λουκά και εις την Μητρόπολιν εάν βρέχη». (Εφημ. «Λαμιακός Τύπος», φ. 275, 18 Οκτωβρίου 1946, Λαμία). Επομένως, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, χωρίς να ζητήσει κυβερνητική άδεια και έγκριση αναγνώρισε την 18^η Οκτωβρίου (1944) ως ημέρα Απελευθέρωσης της Λαμίας από τη Γερμανική Κατοχή και καθιέρωσε την ημέρα ως τοπική εορτή. Ο πρώτος εορτασμός της απελευθέρωσης έγινε το 1946, ημέρα Παρασκευή.

Το επόμενο έτος (1947) και ενώ ακόμα δήμαρχος Λαμιέων ήταν και πάλι ο Σταύρος Χαραλάμπους, ο εορτασμός έγινε έπειτα από την υπ' αριθμ. 81.809/1947 τηλεγραφική διαταγή (του) Υπουργείου (των) Εσωτερικών και επειδή η 18^η Οκτωβρίου ήταν, τότε, ημέρα Σάββατο και ετελείτο η λαϊκή αγορά, ο εορτασμός έγινε στις 19 Οκτωβρίου, ημέρα Κυριακή. Το πρόγραμμα του εορτασμού προέβλεπε τα εξής: «Η ημέρα αυτή θεωρείται ιερά δια την πόλιν μας, θα αργήσωσι δε οι Δημόσιοι και οι Δημοτικά Υπηρεσία. Την 19^{ην} Οκτωβρίου 1947, ημέραν Κυριακήν (κατ'αναβολήν λόγω της εβδομαδιαίας αγοράς του Σαββάτου εν τω παρά τω Ρόφω Οσίου Λουκά φερωνύμω Ναώ, θα τελεσθή Θεία Λειτουργία, ακολούθως, δε περί ώραν 10.30 π.μ. ακριβώς, εφόσον ο καιρός το επιτρέψει, ή εν τω Μητροπολιτικώ Ναώ της πόλεως μας θα τελεσθή Δοξολογία...» (Τότε, το 1947, και πολύ αργότερα, η ημέρα του Σαββάτου για τις Δημόσιες και Δημοτικές Υπηρεσίες ήταν εργάσιμος.)

Το επόμενο έτος (1948) και ενώ δήμαρχος ήταν ακόμη ο Σταύρος Χαραλάμπους, εξεδόθη Βασιλικό Διάταγμα στις 25 Ιουλίου 1948 (ΦΕΚ. (Πρώτου 196^ο), εν Αθήναις την 30^η Ιουλίου 1948, αριθμ. φύλλου 196^ο), όπου αναφέρονται: «**Άρθρον 1.** Αναγνωρίζεται ως μόνιμος θρησκευτική τελετή η της επετείου εορτής του Αγίου Λουκά της πόλεως Λαμίας, καθ'ην λίτανεύεται μετά τον Μέγαν Εσπερινόν της παραμονής (ήτοι την 17^{ην} Οκτωβρίου καιώραν 17.30) η θαυματουργός Αυτού Εικών κατά τας από της μεσομβρίας της 17^{ης} και 18^{ης} Οκτωβρίου ημέρας σηματοδοτούνται υποχρεωτικώς άπαντα τα καταστήματα και οι οικίαι της πόλεως Λαμίας...». Όπως γίνεται αντιληπτό, το Ελληνικό Κράτος δεν αναγνωρίζει την 18^η Οκτωβρίου 1944, ως ημέρα απελευθέρωσης της Λαμίας από την ξενική κατοχή, αλλά αναγνωρίζει την ημέρα εκείνη ως μόνιμη τοπική θρησκευτική τελετή. Η Κεντρική Εξουσία δεν βάζει στο δρόμο που χάραξε η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Σταύρος Χαραλάμπους). Εξέδωσε δύο Διατάγματα και αλλοίωσε «τη γιορτή της πίστης και της λευτερίας». Όπως παρατηρείται στα δημοσιευόμενα «Προγράμματα» εορτασμού μόνο στα δύο πρώτα (1946 και 1947) αναγράφεται ο σκοπός του εορτασμού «Επί τη απελευθέρωσει της πόλεως», ενώ στα «Προγράμματα» των επόμενων ετών αναγράφεται «τοπικής θρησκευτικής Εορτής» και μάλιστα παραπέμπουν στο Βασικό Διάταγμα του 1948, όπου δεν αναφέρεται η λέξη «απελευθέρωσις».

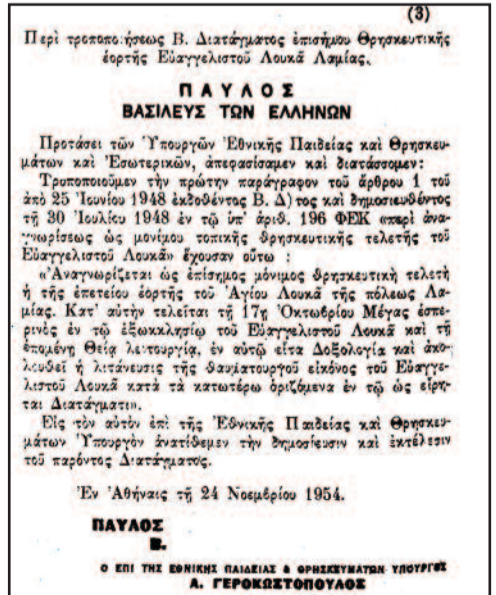
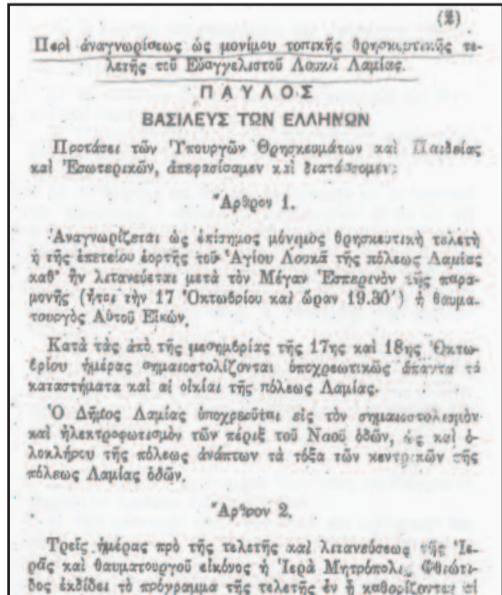
Βεβαίως αναγράφεται: «και της Απελευθέρωσης της πόλεως Λαμίας υπό των Γερμανών». (Δεν είναι ορθή η φράση). Αυτό, όμως, δεν αναφέρεται στο Β. Δ/γμα του 1948 απλώς το έγγραφο οι Δήμαρχοι στα χαρτιά, που κολλούσαν στους τοίχους και στις κολώνες. Ούτε το Βασιλικό Διάταγμα του 1954 μιλάει για απελευθέρωση.

Η Δημοτική Αρχή οφείλει να ζητήσει την τροποποίηση του Β. Δ/γματος του 1948 και εκείνου του υπ' αριθμ. 303/16 Δεκεμβρίου 1954, διότι δεν αναφέρονται στην απελευθέρωση της Λαμίας, από τους Γερμανούς.

Ευχαριστώ τους μαθητές μου στο Α' Γενικό Λύκειο Λαμίας κ.κ. Αλέξανδρο Ιωάννου Τσακτάνη, πολιτικόν μηχανικόν, και Δημήτριον Κων/νου Κοκκαλάκη, δικηγόρον, για τα πολύτιμα στοιχεία, που μου έδωσαν. Ο κ. Αθ. Τσακτάνης είναι εγγονός του Νικολλάου Δημ. Βέλλιου, από τη μητέρα του και ο κ. Δημ. Κοκκαλάκης είναι εγγονός του Νικολλάου Χαραλάμπους Κοκκαλάκη από τον πατέρα του. Και οι δύο οι παππούδες υπήρξαν δήμαρχοι της Λαμίας.

Βιβλιογραφία

1. Δημοτική Μητόση (Νικηφόρου)-Βάρναλης, Κ.: «Τραγούδια της Αντίστασης», Αθήνα, 1946.
2. Εφημερίδες-Περιοδικά: α) «Λαμιακός Τύπος» των ετών: 1945 και 1946. β) «Ρούμελη» των ετών 1945 και 1946 γ) «Φθιωτική Δημιουργία» 2 (1985), Λαμία (όπου έχει καταχωρηθεί ο Λόγος του Αρν Βελουικιώτη στη Λαμία το 1944).
3. «Η συμφωνία της Βάρκιζας, Το Πρελούδιο του Εμφυλίου» (Συλλογικός τόμος). Εκδ. «Ελευθεροτυπία».
4. Μεγαρίδης Δημ. «Λεύκωμα του Αγώνα», Αθήνα 1946.
5. Μελετιζής Σπύρος. «Με τους αντάρτες στα βουνά», Αθήνα 1976.
6. Μπούρας Βασίλης: «Η Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης» (Π.Ε.Ε.Α.) - Ελεύθερη Ελλάδα, 1944. (Ιστορική Έρευνα Διογένους, Αθήνα, 1983).
7. Νάτσιος Θ. Δημ. - Αθαμάνου Ιωάννα: «Φθιωτικός Τύπος, 1852-2000», Λαμία 2001.
8. Νάτσιος Θ. Δημ., «Η εφημερίδα Ρούμελη, (1923-1977)», Λαμία, 2017.
9. Νάτσιος Θ. Δημ.: «Ιστορία του Ευρυτανικού Τύπου, 1865-2021», Λαμία, 2022.
10. Νάτσιος Θ. Δημ.: «Οι Δήμαρχοι της Λαμίας 1836-1996», Λαμία, 1996.
11. Προσωπική Συλλογή αρχειακού υλικού (φωτ.).
12. Φ.Ε.Κ. (Φύλλα Εφημ. Κυβερνήσεως), 1948 και 1954.

Και τα δύο φύλλα της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.) (1948 και 1954), στα οποία παραπέμπουν αυτοί που συντάσσουν τα προγράμματα της εορτής της 18ης Οκτωβρίου, δεν αναφέρουν τίποτε για την απελευθέρωση της Λαμίας από τους Γερμανούς. Μιλούν μόνο για λίτανεύσεις και Δοξολογίες.